

Fortellingene
om
David

*Bibelens fortellinger er juveler.
De har inspirert billedkunstnere til alle tider.*

*Fortellingene i GT og NT
er utgangspunktet for Kunstsamtalen.*

11/375

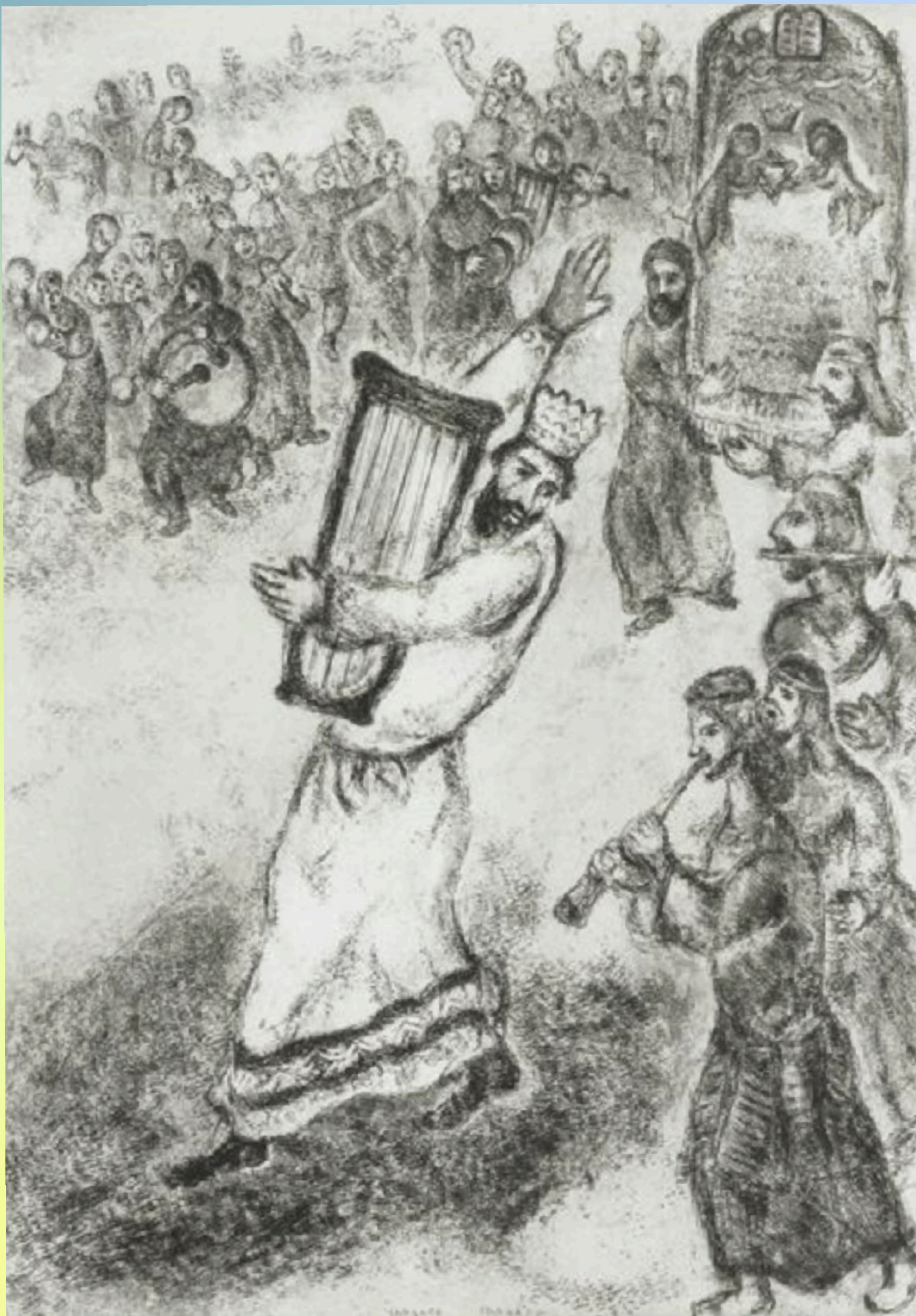
Marc Chagall

Mitt utgangspunkt og min inspirasjon er den veldige universelle bok som Bibelen er. Helt fra min barndom har den fylt meg med visjoner av verdens skjebne og har inspirert meg i mitt arbeid. Når tvilen har plaget meg, har jeg fått ro av den storhet og dens høye poetiske visjon.

Jeg ikke bare leste Bibelen. Jeg drømte den. Helt siden jeg var barn har den fascinert meg.

For meg er Bibelen den rikeste poetiske kilden til alle tider. For i min tanke er ikke mine bibelske bilder gått ut fra drømmene til bare ett folk. De er uttrykk for hele menneskehetens lengsel.

Marc Chagall

Åste Dokka fremmet et godt synspunkt i VL lørdag 24. januar.. Overskrift: Da Luther utga Koranen.

Forleggeren Johannes Oporinus og filofog Theodor Bibliander planla i 1542 en utgivelse av Koranen. Myndighetene i Basel fikk kjennskap til trykkeplanene og fengslet forleggeren.

Europa var jo i fare. Osmanerne hadde erobret Wien. Suleiman kriget om store områder i Ungarn. Jf. Trumps bekymring for at muslimene skal overta Europa.

Hva skjedde med forleggeren som ble fengslet? Jo Luther fikk ham løslatt og gikk inn for utgivelse av Koranen. Han skrev til og med forord. Hvorfor?

Jo, når kristne leser Koranen, så vil de se Muhammeds feiltagelser og fordømme ham.

Jeg vil føye til:
Bibelen er suveren på fargerike fortellinger.

«Vi må gjenerobre kristendommen» var for kort tid siden et anliggende i Adressa.

Nå er det av og til innslag om kjendiser som leser Bibelen. Mimir og kona Sofie fra Rødt er kanskje de mest kjente.

La oss bli inspirert av Bibelens fortellinger og reklamere for dem. Samtidig må vi holde frem forskjellen på GT og NT. Bibelen skal tolkes i lys av Jesu Kristi liv og lære.

Profeten Samuel leter etter ny konge

Da spurte Samuel: «Var dette alle guttene dine?»
«Nei», svarte Isai, «det er enda en igjen,
den yngste. Han er ute og gjeter småfeet.»
«Send bud etter ham!» sa Samuel.
«Vi setter oss ikke til bords før han kommer.»

Så sendte Isai bud etter ham. Han var rødkinnet,
hadde vakre øyne og et godt utseende.
Herren sa: «Reis deg og salv ham! For han er det.»
Da tok Samuel hornet med olje og salvet ham
midt blant brødrene hans. Fra den dagen kom
Herrens ånd over David og var med ham siden.

David - den yngste - Askeladden

Harpespilleren David

Når så en ond ånd fra Gud
kom over Saul, tok David
fram harpen og spilte på den,
og Saul fikk lindring.
Det ble bedre med ham,
og den onde ånden forlot ham.

Fra Nidarosdomen

Ernst Josephson (1851-1906)

Julius Kronberg (1850-1921)

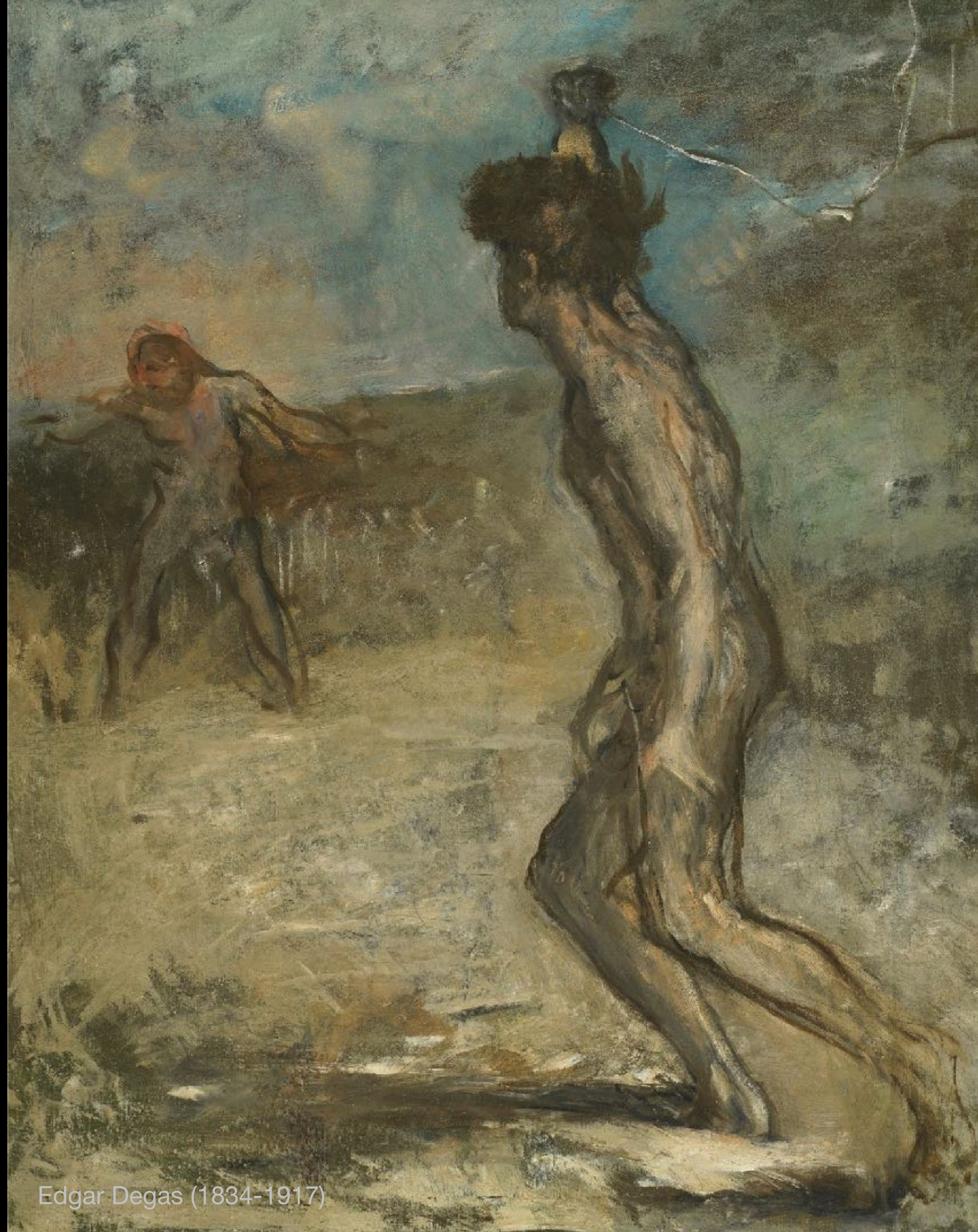

Rembrandt (1606-1669)

Rembrandt (1606-1669)

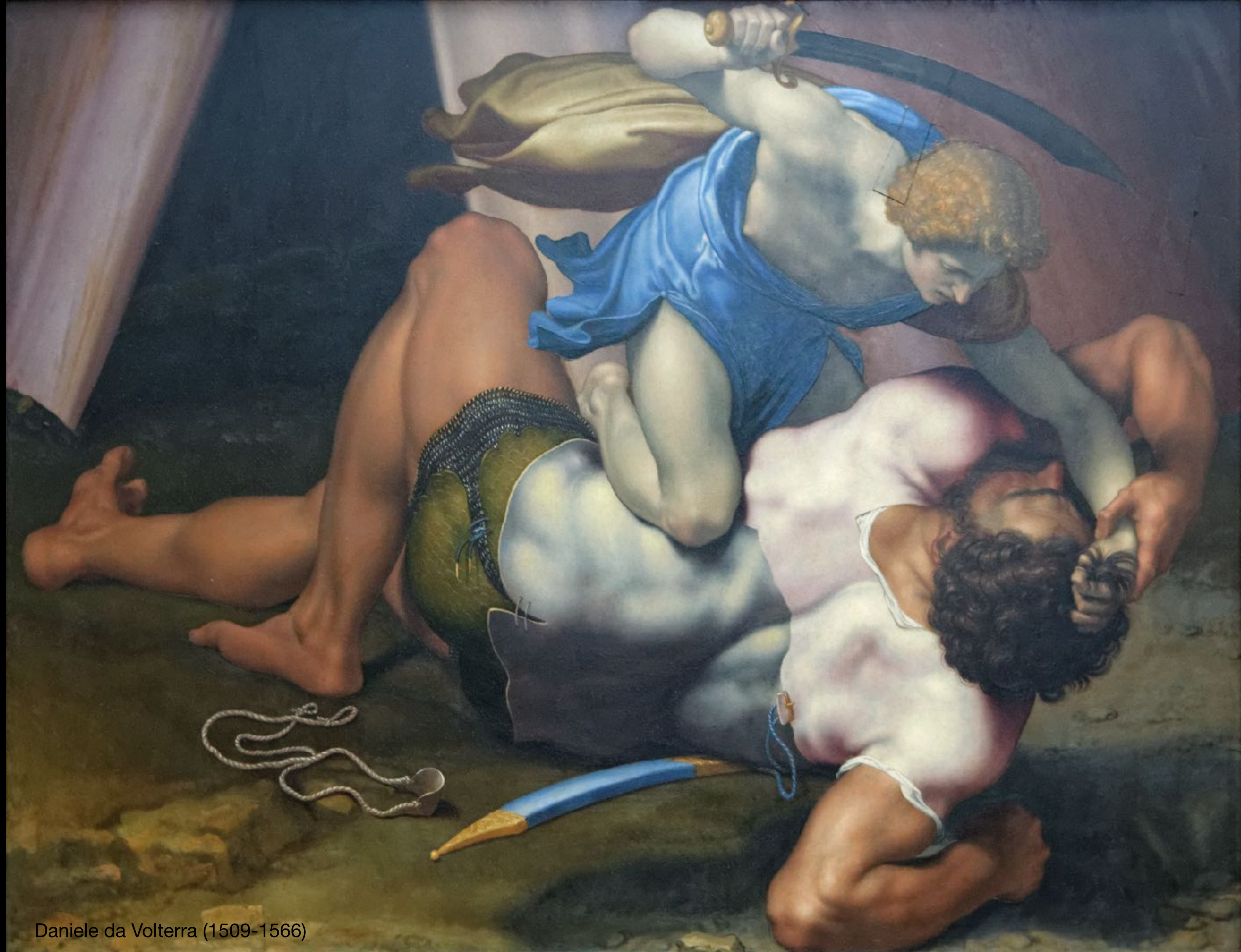

Edgar Degas (1834-1917)

David & Goliath

Marc Chagall (1887 - 1985)

Daniele da Volterra (1509-1566)

Caravaggio (1571-1610)

Caravaggio (1571-1610)

Eventyrenes formative kraft

Eventyrene belønner den som gjør det gode
og straffer dem som er onde.

Den lille kan vinne over den store.

Dermed ligger det en sterk moralsk impuls
i eventyrene til å gjøre det gode.

*David og Goliat: «Den som feller ham,
vil kongen gi stor rikdom og sin datter med».*

Apropos: Kongsdattera og halve kongeriket

Donatello (1386-1466)

Andrea del Verrocchio (1435-1488)

Michelangelo (1475-1564)

5,17 m

Bernini (1598-1680)

Bernini (1598-1680)

kvinnene kom syngende og dansende
ut fra alle byene i Israel
for å møte kong Saul
med trommer, gledesrop og triangelspill.
Mens de danset, sang de:

Saul slo tusener,
Men David slo titusener

David får ikke sove

En gang ved kveldstid sto David opp av sengen
og gikk og drev på slottstaket.

Fra taket fikk han øye på en kvinne som badet.

Kvinnen var svært vakker.

Marc Chagall (1887 - 1985)

Marc Chagall

Marc Chagall (1887 - 1985)

Jean Bourdichon (1457-1521)

Rembrandt (1606-69)

Rembrandt (1606-69)

David og Batseba

Men kvinnen var blitt med barn.

Hun sendte bud til David og meldte: «Jeg skal ha barn.»

1. Da sendte David bud til Joab: «La hetitten Uria komme hit til meg.»

Da Uria kom, spurte David hvordan det sto til
med Joab og hæren, og hvordan det gikk med krigen.

Så sa han til ham: «Gå nå hjem og vask føttene dine!»

Og da Uria gikk ut fra kongeborgen, ble det sendt en gave fra kongen etter ham.

Men Uria la seg i porten til kongeborgen sammen med alle kongens tjenere.

Han gikk ikke hjem.

David og Batseba

2. Hvorfor drar du ikke hjem?» Uria svarte David:

«Både israelittene og judeerne, og paktkisten med, bor i hytter. Joab, herren min, og kongens menn ligger i leir ute på åpen mark. Skulle da jeg gå hjem, spise og drikke og ligge med min kone?

Ved ditt liv, så sant du lever, det gjør jeg ikke!»

Da sa David til Uria: «Bli her i dag også!

I morgen sender jeg deg av sted igjen.»

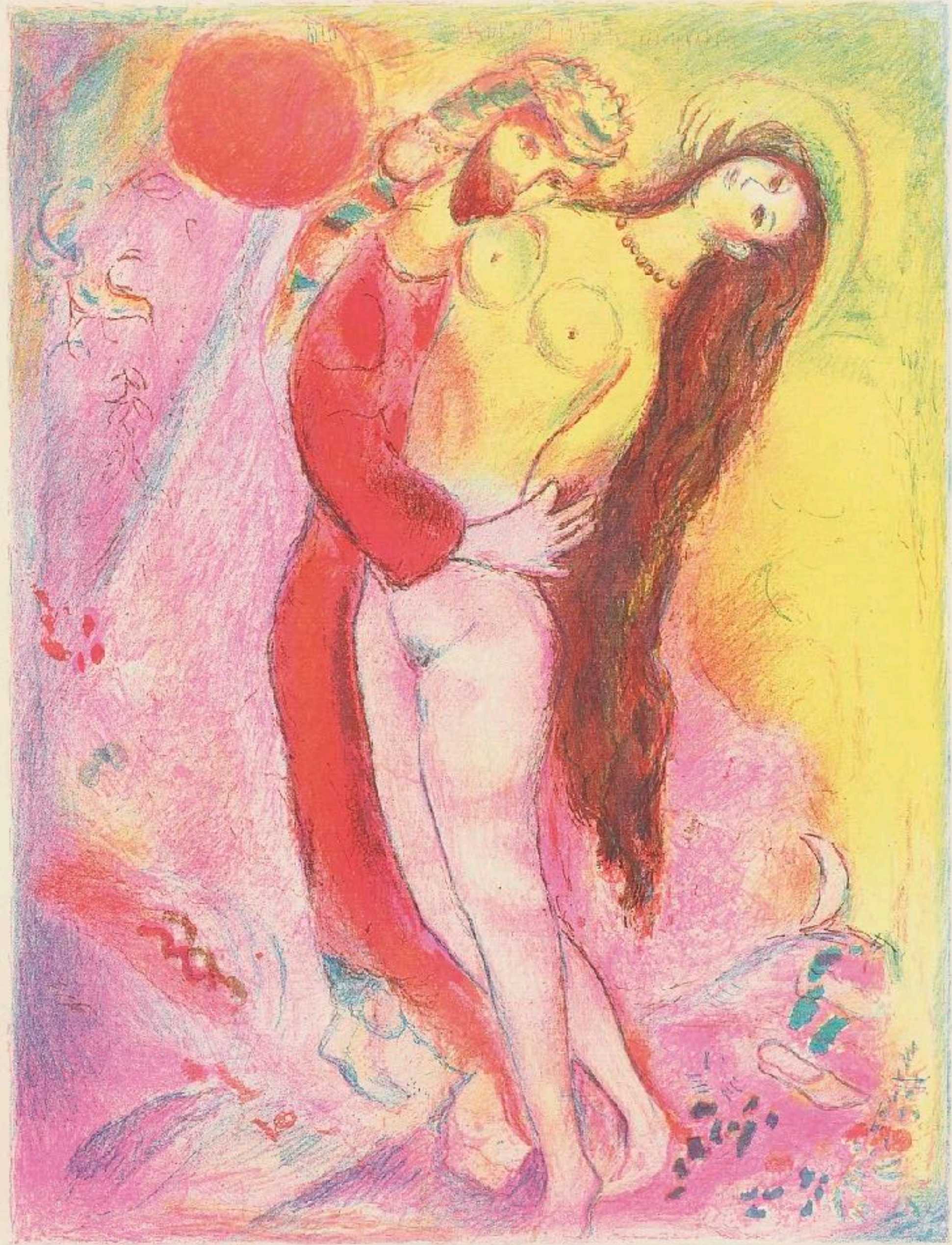
Så ble Uria i Jerusalem den dagen og dagen etter.

David kalte ham til seg, spiste og drakk sammen med ham og skjenket ham full. Men om kvelden gikk Uria og la seg på plassen sin sammen med kongens tjenere. Hjem gikk han ikke.

David og Batseba

3. Neste morgen skrev David et brev til Joab og sendte det med Uria.
I brevet skrev han: «Sett Uria lengst framme, der kampen er hardest.
Dra dere så tilbake fra ham, så han faller og mister livet.

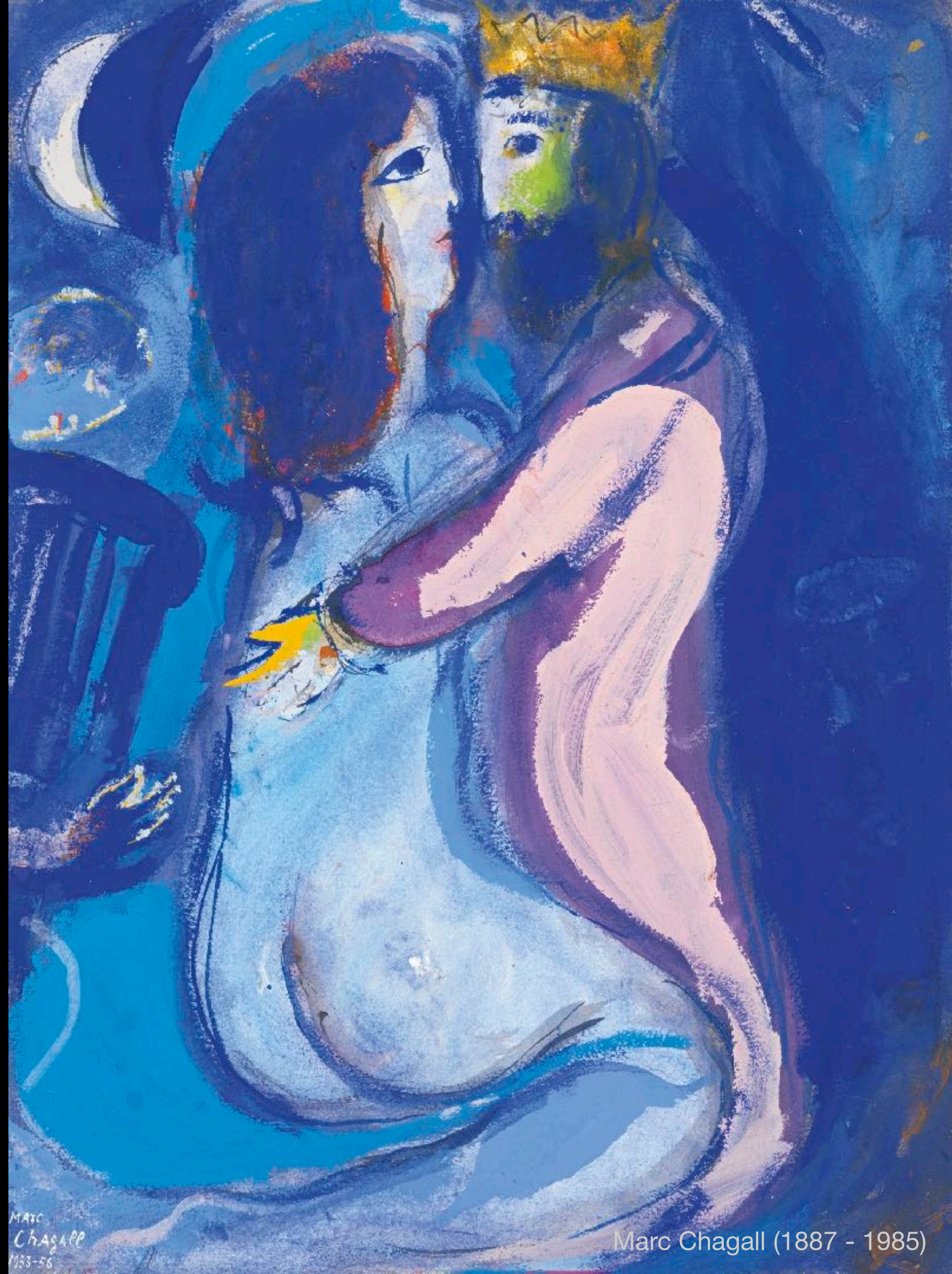
...da skjøt bueskytterne på oss oppe fra muren, og noen av kongens menn falt.
Din tjener hetitten Uria falt også.» Da sa David til budbæreren:
«Si til Joab at han ikke skal ta seg nær av dette.
For sverdet fortærer snart den ene og snart den andre.
Da Urias kone fikk høre at hennes mann var falt,
holdt hun sørgehøytid over ham

10. 8. 70/90

Marc Chagall (1887 - 1985)

Marc Chagall

Marc Chagall (1887 - 1985)

Profeten Natan går til David

Herren sendte Natan til David. Han gikk inn til kongen og sa:

«Det bodde to menn i en by. Den ene var rik og den andre fattig.

Den rike hadde småfe og storfe i mengde.

Den fattige eide ikke annet enn et eneste lite lam som han hadde kjøpt.

Han alte det opp, og det vokste til sammen med barna hans.

Det spiste av brødet hans, drakk av begeret hans og lå i fanget hans.

Det var som en datter for ham.

En dag kom det en vandringsmann til den rike.

Men han kvidde seg for å ta noe av sitt eget småfe eller storfe
for å lage i stand for gjesten.

Han tok lammet som den fattige eide,
og laget det til for mannen som var kommet.»

DU ER MANNEN!

Da ble David brennende harm på mannen og sa til Natan:
«Så sant Herren lever, den mannen som har gjort dette, fortjener å dø!
Og han skal betale firedobbelt for lammet
fordi han gjorde dette og var så hjerteløs.» Da sa Natan til David:
«Du er mannen!»

Herrens dom

Så sier Herren, Israels Gud: Fra nå av skal sverdet aldri vike fra ditt hus, siden du har foraktet meg og tatt hetitten Urias kone.

Så sier Herren: Se, jeg lar ulykke komme over deg fra ditt eget hus. Jeg vil ta konene dine like for øynene på deg og gi dem til en annen mann. Han skal ligge med dem midt på lyse dagen. For du har handlet i det skjulte, men jeg vil la dette skje for øynene på hele Israel midt på lyse dagen.»

Da sa David til Natan: «Jeg har syndet mot Herren.»

Natan svarte:

«Så har også Herren tatt bort din synd. Du skal ikke dø. Men fordi du gjorde dette og foraktet Herrens ord, skal han dø, sønnen du har fått.»

Salme 51

En salme av David, da profeten Natan kom til ham
etter at han hadde vært hos Batseba.

Vær meg nådig, Gud, i din kjærlighet,
stryk ut mitt lovbrudd i din store barmhjertighet!
Vask meg ren for skyld og rens meg for min synd!

Min synd står alltid for meg.

Mot deg alene har jeg syndet,
det som er ondt i dine øyne, har jeg gjort.

Salme 51

Se, du gleder deg over sannhet i mitt indre,
du lærer meg visdom i det skjulte.

Ta bort min synd med isop, så jeg blir ren,
vask meg, så jeg blir hvitere enn snø.

La meg få oppleve fryd og glede,
la lemmene du knuste, få juble.

Salme 51

Skjul ditt ansikt for mine synder,
utslett all min skyld!

Gud, skap i meg et rent hjerte,
gi meg en ny og stødig ånd!

Ta ikke fra meg din hellige Ånd!
Gi meg igjen gleden over din frelse,

Offer for Gud er en sønderbrutt ånd.
Gud, du forakter ikke et knust og nedbrutt hjerte.

Sju botssalmer

Disse uttrykker sorg, bekjennelse
og anger over synden

6, 32, 38,
51, 102,
130, 143

Salme 6 & 32

Jeg dynker mitt leie med tårer hver natt, sengen drypper av gråt.

Vær meg nådig, Herre, for jeg er svak.

Helbred meg, Herre, kroppen skjelver av redsel,
min sjel er grepet av frykt. Herre, hvor lenge?

Salig er den som får sine lovbrudd tilgitt og sine synder skjult!
Så lenge jeg tidde, ble mine knokler tæret bort mens jeg stønnet hele dagen.

Da bekjente jeg min synd for deg og skjulte ikke min skyld.

Jeg sa: «Jeg vil bekjenne mine lovbrudd for Herren.»

Og du tok bort min syndeskyld.

Salme 38 & 102

Dine piler har truffet meg, din hånd hviler tungt på meg.

Jeg er kraftløs og knust, Herre, du kjenner min lengsel,
mitt sukk er ikke skjult for deg. Selv lyset i øynene har forlatt meg.

Herre, forlat meg ikke! Min Gud, vær ikke langt borte fra meg!

Skynd deg og hjelp meg, Herre, min frelse!

Dagene mine svinner som røyk, knoklene brenner som ild.

Hjertet er som gress, solsvidd og visnet, jeg har glemt å spise mitt brød.

Jeg sukker og stønner, jeg er bare skinn og bein.

Jeg spiser aske som brød og blander drikken min med tårer.

Men du, Herre, troner til evig tid, navnet ditt varer fra slekt til slekt.

Du er den samme, dine år tar aldri slutt.

Salme 130 & 143

Fra dypet roper jeg til deg, Herre. Herre, hør min røst!

Vend øret til mitt rop om nåde.

Min sjel venter på Herren, mer enn vektere på morgenen,

Hos deg er tilgivelse, så vi skal frykte deg.

Herre, hør min bønn, vend øret til mitt rop om nåde!

Svar meg, du som er trofast og rettferdig.

Livsånden sluknet i meg, hjertet ble lammet av skrekk.

Jeg rekker hendene ut mot deg, lengter etter deg som tørstende jord.

La meg høre om din miskunn om morgenen. Lær meg den veien jeg skal gå.

Du som er rettferdig, før meg ut av trengsel!

Peter Paul Rubens (1577-1640)